

Υπόθεση C-264/22

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως

20 Απριλίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunal da Relação de Lisboa [εφετείο της Λισσαβώνας (Πορτογαλία)].

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

5 Απριλίου 2022

Εκκαλούν:

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions.

Εφεσίβλητη:

Victoria Seguros S.A.

Εφέσεις κατά την τακτική και ειδική διαδικασία (2013)

Αριθμός υπόθεσης 121/17.0TNLSB.L1

Έφεση - τελική απόφαση

Πρωτοβάθμιο δικαστήριο - Ναυτοδικείο Λισσαβώνας - J2 (δικαστήριο αριθ. 2)

Εκκαλούν: Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions.

Εφεσίβλητη: Victoria Seguros, S.A.

Σύνοψη:

1. Δεδομένου ότι τα υπό εξέταση πραγματικά περιστατικά αφορούν σύγκρουση νόμων μεταξύ δύο κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το εφαρμοστέο δίκαιο στην αστική (και εμπορική) εξωσυμβατική ευθύνη, η οποία πρέπει να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει την προσβολή της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας, καθορίζεται, κατ' αρχάς, από τον κανονισμό Ρώμη II [κανονισμός

(ΕΚ) 864/2007, της 11ης Ιουλίου 2007], σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, το οποίο τυγχάνει άμεσης εφαρμογής στην εσωτερική έννομη τάξη δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, του Συντάγματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

2. Η προδικαστική παραπομπή αποσκοπεί στην επίτευξη του διττού στόχου να αποτελέσει μέσο διασφάλισης της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ρόλου των εθνικών δικαστηρίων ως κοινών δικαστηρίων του ευρωπαϊκού δικαίου, προκειμένου να διασφαλισθεί η νομική ισότητα όλων των ευρωπαίων πολιτών.

3. Λόγω της εύλογης αμφιβολίας ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου του κανονισμού Ρώμη II, η οποία τυγχάνει θεμελιώδους σημασίας για την τελική επίλυση της διαφοράς μεταξύ των διαδικών, και ιδίως για την εκτίμηση του αντικειμένου της εφέσεως, καθίσταται αναγκαία η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να αποφευχθούν αποκλίσεις στην ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.

4. Ως εκ τούτου, υποβάλλεται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα: Το εφαρμοστέο δίκαιο για τους κανόνες παραγραφής της αξίωσης αποζημίωσης είναι το δίκαιο του τόπου επέλευσης του ατυχήματος (πορτογαλικό δίκαιο), σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, και 15, στοιχείο η΄, του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2007, ή, σε περίπτωση υποκατάστασης, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το «δίκαιο του τρίτου» που υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ζημιωθέντος (γαλλικό δίκαιο), σύμφωνα με το άρθρο 19 του εν λόγω κανονισμού;

Οι δικαστές του 7ου τμήματος του εφετείου της Λισσαβόνας αποφασίζουν:

I. Πραγματικά περιστατικά

1. Αγωγή

Το **Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions** άσκησε αγωγή αποζημίωσης κατά της **Victoria Seguros, S.A.** κατά την τακτική διαδικασία, με αίτημα να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στο ενάγον το ποσό των 229.480,73 ευρώ (διακόσιες είκοσι εννέα χιλιάδες τετρακόσια ογδόντα ευρώ και εβδομήντα τρία λεπτά), πλέον τόκων υπερημερίας υπολογιζομένων από την ημερομηνία επιδόσεως της αγωγής.

Προς τον σκοπό αυτόν το ενάγον ισχυρίστηκε ότι στις 4 Αυγούστου 2010, στην παραλία του Alvor, ο [παραλειπόμενα], Γάλλος πολίτης, χτυπήθηκε από σκάφος που οδηγούσε ο ιδιοκτήτης του, [παραλειπόμενα], του οποίου η αστική ευθύνη καλυπτόταν από την εναγομένη· το σκάφος χτύπησε με την προπέλα του το εν λόγω πρόσωπο, το οποίο κολυμπούσε και έκανε κατάδυση σε χώρο όπου

απαγορεύεται η πλεύση σκαφών και ο οποίος προορίζεται αποκλειστικά για μπάνιο και κολύμβηση· ως εκ τούτου, υπέστη σοβαρές σωματικές βλάβες και υποβλήθηκε σε διάφορες ιατρικές θεραπείες.

Ο προαναφερόμενος λουόμενος άσκησε αγωγή ενώπιον του πρωτοδικείου της Λυών κατά του Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions, υπό την ιδιότητά του ως γαλλικού οργανισμού που καλύπτει, μεταξύ άλλων, τις αποζημιώσεις που οφείλονται σε περίπτωση ατυχημάτων, ζητώντας την αποκατάσταση των ζημιών που υπέστη λόγω του ατυχήματος που έλαβε χώρα στην Πορτογαλία.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, τα μέρη συμφώνησαν σε αποζημίωση ύψους 229 480,73 ευρώ, την οποία το ενάγον έχει ήδη καταβάλει στον ζημιωθέντα.

Ως εκ τούτου, με την αγωγή, το ενάγον ζήτησε να υποχρεωθεί η εναγομένη να του επιστρέψει το προαναφερθέν ποσό που κατέβαλε, υποστηρίζοντας ότι έπρεπε να εφαρμοσθεί το πορτογαλικό δίκαιο όσον αφορά το ατύχημα και την υποχρέωση αποζημίωσης, και το γαλλικό δίκαιο όσον αφορά τους κανόνες παραγραφής και υπολογισμού των προθεσμιών, όπως προκύπτει από το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007, της 11ης Ιουλίου 2007.

Απαντώντας στην αγωγή, η εναγομένη, αφενός, προέβαλε την ένσταση παραγραφής της αξιώσεως και, αφετέρου, επί της ουσίας, αρνήθηκε μεγάλο μέρος των πραγματικών περιστατικών σε σχέση με το επίδικο ατύχημα ζητώντας την απόρριψη της αγωγής.

Έτσι, συνοπτικά, επικαλέσθηκε την εφαρμογή του πορτογαλικού δικαίου, μεταξύ άλλων, στο ζήτημα της παραγραφής, επικαλούμενη τις διατάξεις του άρθρου 45, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα, και προέβαλε την ως άνω ένσταση προς τον σκοπό εφαρμογής του άρθρου 498, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα, λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής -29 Νοεμβρίου 2016- η αξίωση του ενάγοντος είχε προ πολλού παραγραφεί, ήτοι είχαν παρέλθει περισσότερα από έξι έτη από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα το συμβάν.

Απαντώντας επί της ουσίας, αναγνώρισε μόνον την επέλευση του ατυχήματος, καθώς και την ύπαρξη της συμβάσεως ναυτικής ασφαλίσεως που συνήψε με τον ιδιοκτήτη του εμπλεκόμενου σκάφους, αλλά όχι τις συγκεκριμένες περιστάσεις υπό τις οποίες συνέβη το ατύχημα, επικαλούμενη γεγονότα που συνηγορούν υπέρ της αποκλειστικής υπαιτιότητας του λουόμενου, ιδίως επειδή κολυμπούσε πέρα από τους σημαντήρες που προορίζονται για την οριοθέτηση του διαύλου ναυσιπλοΐας και εκτός της επιτρεπόμενης για κολύμβηση περιοχής, σε απόσταση άνω των 300 μέτρων από την ακτή και χωρίς τη χρήση σημαντήρα, ισχυριζόμενη, εν πάση περιπτώσει, ότι το ποσό της απαιτήσεως είναι υπερβολικό.

Απαντώντας στην προβληθείσα ένσταση παραγραφής, το ενάγον αμφισβήτησε τη βασιμότητά της, αναφέροντας συνοπτικά ότι η προθεσμία παραγραφής δεν έχει λήξει ούτε κατά το γαλλικό ούτε κατά το πορτογαλικό δίκαιο, σύμφωνα με το

άρθρο 498, παράγραφος 3, του αστικού κώδικα, το οποίο προβλέπει δεκαετή παραγραφή για την άσκηση του δικαιώματος επιστροφής, η οποία άρχισε να τρέχει μόνον από τη στιγμή που καταβλήθηκε η τελευταία αποζημίωση στον ζημιωθέντα, δηλαδή από τις 7 Απριλίου 2014, ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής που πραγματοποίησε το ενάγον στον ζημιωθέντα.

*

[*παραλειπόμενα*] [διαδικαστικές πράξεις]

Στο πλαίσιο της συνήθους διαδικασίας σε πρώτο βαθμό, διεξήχθη η επ' ακροατηρίω συζήτηση και ακολούθως εκδόθηκε απόφαση η οποία έκανε δεκτή την ένσταση παραγραφής και απέρριψε την αγωγή, καθόσον δεν έκανε δεκτά τα αιτήματα κατά της εναγομένης.

2. Έφεση

Διαφωνώντας με το σκεπτικό της απόφασεως, το πρωτοδίκως ενάγον άσκησε έφεση· τα επιχειρήματά του καταλήγουν στα ακόλουθα συμπεράσματα:

(Α) Κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής, η αξίωση του ενάγοντος να απαιτήσει αναγωγικά το ποσό που κατέβαλε στον ζημιωθέντα δεν είχε παραγραφεί. (Β) Το αναγωγικό δικαίωμα του ενάγοντος γεννάται μόνο μετά την καταβολή της αποζημιώσεως της οποίας ζητείται επιστροφή με την παρούσα αγωγή. (Γ) Σύμφωνα με τον κανονισμό 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, δυνάμει του άρθρου 19, σε περίπτωση υποκαταστάσεως, η εφαρμοστέα νομοθεσία είναι η γαλλική. (Δ) Το γαλλικό δίκαιο προβλέπει ότι η προθεσμία παραγραφής σε περίπτωση υποκαταστάσεως του Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions υπολογίζεται από την ημερομηνία εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως, η οποία εκδόθηκε στις 20 Μαρτίου 2014. (Ε) Ακόμα και αν ισχύει αυτό, η παραγραφή συμπληρώνεται μόνον μετά την παρέλευση 10 ετών [*παραλειπόμενα*]. [*παραπομπή στους ισχυρισμούς*]. (ΣΤ) Επομένως, σύμφωνα με το γαλλικό δίκαιο, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής, η αξίωση του εκκαλούντος δεν είχε παραγραφεί. Ωστόσο, και με την επιφύλαξη της μη παραδοχής γεγονότων εις βάρος του, Ζ) εάν γίνει δεκτό ότι η ενδεδειγμένη λύση είναι η προβλεπόμενη στο πορτογαλικό δίκαιο, σύμφωνα με το άρθρο 498, παράγραφοι 1 και 2 του αστικού κώδικα, η προθεσμία παραγραφής αρχίζει να τρέχει μόνον από την ημερομηνία της καταβολής ή των καταβολών της αποζημιώσεως στον ζημιωθέντα. Στην πραγματικότητα, Η) δεν υφίσταται υποκατάσταση πριν από την εν λόγω καταβολή. Θ) Πριν την καταβολή του ποσού των 229.480,73 ευρώ, το εκκαλούν δεν μπορούσε καν να ασκήσει την αγωγή, δεδομένου ότι δεν υφίσταται υποκατάσταση για μελλοντικές, δηλαδή μη καταβληθείσες, πληρωμές. Ως εκ τούτου, Ι) δυνάμει του άρθρου 498, παράγραφος 2, του [αστικού κώδικα], εκκινώντας από την τελευταία πληρωμή (7 Απριλίου 2014), η προθεσμία παραγραφής θα έληγε μόλις στις 7 Απριλίου

[2017]¹, δηλαδή πολύ αργότερα από την ημερομηνία καταθέσεως και επιδόσεως της αγωγής στην εναγομένη. (ΙΑ) Εν προκειμένω, γίνεται αναφορά στις αποφάσεις που παρατίθενται στη σκέψη 51 του παρόντος δικογράφου και, ειδικότερα, στην υπ' αριθμόν 2/2018 [παρλειπόμενα] απόφαση για την ενοποίηση της νομολογίας του STA (Ανώτατο Δικαστήριο διοικητικών διαφορών), η οποία συνηγορεί με σαφήνεια στην έκδοση αποφάσεως αντίθετης προς την προσβαλλόμενη. (ΙΒ) Ενόψει των ανωτέρω, ο [παρλειπόμενα] δικαστής του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου παρέβη, λόγω εσφαλμένης ερμηνείας και μη εφαρμογής, τη νομοθεσία που αναφέρεται στο δικόγραφο και στα παρόντα συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, (ΙΓ) η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να εξαφανισθεί και να γίνουν δεκτές οι παρούσες διαπιστώσεις. Εξάλλου, (Ν) η αξίωση του εκκαλούντος να αποζημιωθεί από την εναγομένη δεν είχε παραγραφεί κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής. Επιπλέον, (ΙΕ) λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά περιστατικά, αποδειχθέντα και μη, η εναγομένη πρέπει να υποχρεωθεί να καταβάλει το αιτούμενο ποσό, πλέον τόκων υπερημερίας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο δικόγραφο της αγωγής. Η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί με βάση τα επιχειρήματα που αναφέρονται στην παρούσα.

Αντικρούοντας την έφεση, η εναγομένη αμφισβήτησε τα επιχειρήματα του εκκαλούντος, επαναλαμβάνοντας τον ισχυρισμό της περί παραγραφής της προβαλλόμενης αξιώσεως και υπερασπιζόμενη, συνοπτικά, τη νομική βάση της απορριπτικής αποφάσεως, ζητώντας την επικύρωσή της.

*

Η έφεση κρίθηκε παραδεκτή άνευ χορηγήσεως ανασταλτικού αποτελέσματος.

[παρλειπόμενα] [διαδικαστικές πράξεις]

3. Αντικείμενο της εφέσεως

Το περιεχόμενο της εφέσεως οριοθετείται από τις προτάσεις του εκκαλούντος και καθίσταται αναγκαίο να ληφθεί απόφαση επί των ζητημάτων που τίθενται σε αυτές [παρλειπόμενα] [διαδικαστικές πράξεις]

Κατόπιν αναλύσεως των ισχυρισμών του εκκαλούντος, θα πρέπει να κριθεί αν, στην προκειμένη περίπτωση, είναι εφαρμοστέο το γαλλικό δίκαιο, σύμφωνα με το οποίο δεν έχει παρέλθει η προθεσμία παραγραφής της προβαλλόμενης αξιώσεως, ή [αν], επικουρικώς, εφόσον εφαρμοσθεί το πορτογαλικό δίκαιο, ομοίως δεν συντρέχει τέτοιο ζήτημα παραγραφής, λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας της τελευταίας καταβολής προς τον ζημιωθέντα.

¹ Λόγω τυπογραφικού σφάλματος αναγράφεται η ημερομηνία 7 Απριλίου 2014, ενώ η ορθή ημερομηνία είναι 7 Απριλίου 2017 βάσει των προεκτεθέντων.

Πρόκειται για ένα κρίσιμο στοιχείο που δίνει αφορμή για τη συζήτηση των ακόλουθων ζητημάτων που τίθενται με την έφεση και τα οποία αφορούν:

- Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, Ρώμη II, που διέπει τις εξωσυμβατικές ενοχές μεταξύ των πολιτών των κρατών μελών και τον κανόνα συγκρούσεως που προβλέπεται στο άρθρο 45 του αστικού κώδικα.

- Την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 1, και 15 στοιχείο η´ τη θέση του ενάγοντος ως υποκαθισταμένου στη θέση του ζημιωθέντος και το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19 του κανονισμού Ρώμη II· τον γενικό κανόνα της *lex loci damni* και τον ειδικό κανόνα της υποκαταστάσεως στη θέση του ζημιωθέντος·

- Το αντικειμενικό και υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 498, παράγραφος 2, του αστικού κώδικα· τη νομική φύση του αξιούμενου δικαιώματος σε σχέση με την έννοια της υποκαταστάσεως, ή του δικαιώματος αναγωγής· τη θεωρητική και νομολογιακή ερμηνεία της διατάξεως· την έναρξη υπολογισμού της προθεσμίας παραγραφής της αναγωγικής αξίωσης που αφορά αποζημίωση που έχει καταβληθεί τμηματικά.

II. ΣΚΕΠΤΙΚΟ

A. Πραγματικά περιστατικά

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

(1) Στις 4 Αυγούστου 2010, περί ώρα 17:30, έλαβε χώρα ατύχημα ανοικτά της παραλίας του Alvor (Algarve) μεταξύ του σκάφους [παραλειπόμενα] που οδηγούσε ο ιδιοκτήτης του, [παραλειπόμενα], και του λουομένου [παραλειπόμενα], Γάλλου υπηκόου [παραλειπόμενα] [παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως]. (2) Καθώς το εν λόγω σκάφος έπλεε στην περιοχή της παραλίας Alvor [παραλειπόμενα] χτύπησε με την προπέλα τον εν λόγω κολυμβητή, (3) [...] ο οποίος κολυμπούσε φορώντας γυαλιά, αναπνευστήρα και βρατραχοπέδιλα. (4) Το εν λόγω ατύχημα σημειώθηκε περίπου 250 μέτρα ανατολικά της ακτογραμμής, περίπου 120/140 μέτρα από την ξηρά και στην επιφάνεια του νερού· (5) [...] σε περιοχή που απαγορεύεται η ναυσιπλοΐα (6) [...] και προορίζεται αποκλειστικά ως περιοχή για μπάνιο και κολύμβηση. (7) [παραλειπόμενα] (8) Το σκάφος δεν διέθετε βοηθήματα πλοήγησης (όπως GPS ή ραντάρ). (9) Ως άμεση συνέπεια του χτυπήματος της προπέλας στο σώμα του λουομένου, ο τελευταίος υπέστη [παραλειπόμενα] [λεπτομερής περιγραφή των σωματικών κακώσεων που υπέστη]. (10) [παραλειπόμενα] [οπ.π]· (12) Αμέσως μετά το ατύχημα, μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο Hospital do Barlavento Algarvio. (13) Στη συνέχεια μεταφέρθηκε με ελικόπτερο στο νοσοκομείο São José στη Λισσαβόνα, όπου υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση και νοσηλεύθηκε από τις 4 έως τις 9 Αυγούστου 2010

[*παραλειπόμενα*] [παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως]. (14) Στις 9 Αυγούστου 2010 μεταφέρθηκε αεροπορικώς στη Γαλλία, όπου νοσηλεύθηκε μέχρι τις 7 Σεπτεμβρίου 2010 [*παραλειπόμενα*] [*οπ.π.*]. (15) Υποβλήθηκε επίσης σε διάφορες χειρουργικές επεμβάσεις [*παραλειπόμενα*] [*οπ.π.*]. (16) Από τις 7 Σεπτεμβρίου έως τις 11 Νοεμβρίου 2010, ο ζημιωθείς εισήχθη στο κέντρο λειτουργικής αποκατάστασης Val de Rosay· από τις 16 έως τις 19 Ιουνίου 2011, πάντοτε συνεπεία του ατυχήματος που περιγράφεται ανωτέρω, εισήχθη στην κλινική Park, όπου υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση [*παραλειπόμενα*]· [*περιγραφή χειρουργικών επεμβάσεων*]. (17) Του αναγνωρίστηκε ολική ανικανότητα για το διάστημα από 4 Αυγούστου έως 11 Νοεμβρίου 2010, από 16 έως 19 Ιουνίου 2011 καθώς και στις 14 Φεβρουαρίου 2012 [*παραλειπόμενα*] [*παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως*]. (18) Του αναγνωρίστηκε ανικανότητα κατά ποσοστό 60% για το διάστημα από 12 Νοεμβρίου 2010 έως 2 Ιανουαρίου 2011 (19) και κατά ποσοστό 50% για το διάστημα από 3 Ιανουαρίου 2011 έως 15 Ιουνίου 2011, από 20 Ιουνίου 2011 έως 13 Φεβρουαρίου 2012 και από 15 Φεβρουαρίου 2012 έως 28 Δεκεμβρίου 2012. (20) Συνεπεία του ατυχήματος που περιγράφεται ανωτέρω, ο ζημιωθείς [*παραλειπόμενα*] [*προσδιορισμός της διεύθυνσης του ζημιωθέντος*] άσκησε αγωγή αποζημίωσης κατά του ενάγοντος (ταμείο εγγυήσεων), το οποίο είναι ο αρμόδιος γαλλικός φορέας για την αποζημίωση, σε πρώτο βαθμό, των θυμάτων ατυχημάτων [*παραλειπόμενα*] [*παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως*]. (21) [...] Η υπόθεση εκδικάστηκε από το πρωτοδικείο της Λυών [*παραλειπόμενα*] [*οπ.π.*]. (22) Στο πλαίσιο της εν λόγω δικαστικής διαδικασίας, ο ζημιωθείς και το ενάγον συμφώνησαν σε αποζημίωση συνολικού ποσού 229 480,73 ευρώ [*παραλειπόμενα*] [*οπ.π.*]. (23) Στην εν λόγω συμφωνία, η οποία υπεγράφη στις 3 Μαρτίου 2014 και επικυρώθηκε δικαστικά στις 20 Μαρτίου 2014, τα μέρη συμφώνησαν ότι οι συνέπειες του ατυχήματος θα προσδιορίζονταν από την ιατρική έκθεση που θα συνέτασσε ο εμπειρογνώμονας [*παραλειπόμενα*] [*στοιχεία του εμπειρογνώμονα*]. (24) Το ποσό της αποζημίωσης υπολογίστηκε προς τον σκοπό αποκατάστασης όλων των ζημιών που προέκυψαν από το εν λόγω ατύχημα και αντιστοιχεί στο άθροισμα των ακόλουθων κονδυλίων [*παραλειπόμενα*] [*παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως*]: - Διάφορα έξοδα 2.028,78 ευρώ. - Περίθαλψη για αποκατάσταση υπολογιζόμενη βάσει ωριαίας αμοιβής 13,00 ευρώ, 10 640,50 ευρώ. - Κόστος ειδικά διαμορφωμένου αμαξιδίου: 5 826,11 ευρώ. - Περίθαλψη εφ' όρου ζωής: 76 153,24 ευρώ. - Αποζημίωση ολικής ανικανότητας βάσει ποσού 25,00/ώρα, 2.415,00 ευρώ. - Αποζημίωση μερικής ανικανότητας σε ποσοστό 60%, 717,60 ευρώ. - Αποζημίωση μερικής ανικανότητας σε ποσοστό 50%, 8 199,50 ευρώ. - Ηθική βλάβη: 22 000,00 ευρώ. - Προσωρινές βλάβες αισθητικής φύσεως: 3 000,00 ευρώ. - Μόνιμη λειτουργική βλάβη (45%): 76 500,00 ευρώ. - Μόνιμες βλάβες αισθητικής φύσεως: 7 000,00 ευρώ. - Προσωπική ζημία 15 000,00 ευρώ. (25) Το εκκαλούν κατέβαλε στον ζημιωθέντα [*παραλειπόμενα*], για τη ζημία που υπέστη, το προαναφερόμενο εφάπαξ ποσό των 229 480,73 ευρώ με επιταγές, στις 15 Φεβρουαρίου 2013 (10 000,00 ευρώ) και στις 7 Απριλίου 2014 (219 480,73 ευρώ) αντίστοιχα, [*παραλειπόμενα*] [*παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως*]. (26) Η παρούσα αγωγή κατατέθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2016 και επιδόθηκε στην εναγομένη στις 12 Δεκεμβρίου 2016 [*παραλειπόμενα*] [*οπ.π.*]. (27) Ο ιδιοκτήτης

του σκάφους [παρλειπόμενα] συνήψε με την εναγομένη σύμβαση ναυτικής ασφαλίσεως στον κλάδο «σκάφη αναψυχής», με αντικείμενο ασφαλίσεως το προαναφερόμενο σκάφος [παρλειπόμενα] και με κάλυψη αστικής ευθύνης για ασφαλιζόμενο ποσό 250 000,00 ευρώ [παρλειπόμενα] [στοιχεία σύμβασης]. (28) Στην αγωγή που κατέθεσαν οι εκπρόσωποι του ενάγοντος στις 31 Ιουλίου 2014, η εναγομένη απάντησε στις 12 Αυγούστου 2014, αντικρούοντας αυτή και ισχυριζόμενη, πέραν της παραγραφής, ότι το ατύχημα οφειλόταν σε αποκλειστική υπαιτιότητα του τραυματία λουομένου [παρλειπόμενα] [παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως]. (29) Η ποινική διαδικασία που κινήθηκε κατόπιν αιτήματος της εισαγγελίας εξ αφορμής του ατυχήματος τέθηκε στο αρχείο από το δικαστήριο του Portimão (Juiz de Instrução Criminal) [ποινικό δικαστήριο του Portimão (Πορτογαλία)] στις 28 Νοεμβρίου 2012 [παρλειπόμενα] [οπ.π]. (30) [...] Κατόπιν αιτήματος για την έναρξη της ποινικής διαδικασίας, το δικαστήριο αυτό, με την αιτιολογία ότι είχε παρέλθει η προθεσμία υποβολής εγκλήσεως και ότι η εισαγγελία δεν είχε τη δυνατότητα ασκήσεως ποινικής δίωξης, έπαυσε την ποινική δίωξη που ασκήθηκε κατά του κατηγορουμένου [παρλειπόμενα] και διέταξε την αρχειοθέτηση της υποθέσεως, η οποία κοινοποιήθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2012 [παρλειπόμενα] [οπ.π]. (31) Η εν λόγω διαδικασία έλαβε αριθμό δικογραφίας 37/10.1MARTM και η εισαγγελία απήγγειλε στον κατηγορούμενο την κατηγορία της σωματικής βλάβης από αμέλεια, (32) [...] με κατηγορητήριο που συνετάγη στις 30 Μαΐου 2012. (33) Την επομένη του ατυχήματος, [παρλειπόμενα] [ο ασφαλισμένος] παρέδωσε στη ναυτική αστυνομία του Portimão γραπτή αναφορά του ατυχήματος, με ημερομηνία 5 Αυγούστου 2010 και υπογεγραμμένη από τον ίδιο, σύμφωνα με την οποία, ειδικότερα, ο τελευταίος δεν θα μπορούσε να έχει αποτρέψει το ατύχημα, δεδομένου ότι ο Γάλλος κολυμβητής όχι μόνο βρισκόταν κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, αλλά επιπλέον βρισκόταν σε περιοχή απαγορευμένη για κολυμβητές και προοριζόμενη για αποκλειστική χρήση σκαφών [παρλειπόμενα] [οπ.π]. (34) Μετά το ατύχημα, η εναγομένη ζήτησε την παρέμβαση της εταιρείας «Peritotal - Sociedade de Peritagens e Avaliações, S.A.», της οποίας ο εμπειρογνώμονας [παρλειπόμενα] συνέταξε τεκμηριωμένη έκθεση [παρλειπόμενα] [παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως και στοιχεία ταυτότητας μάρτυρα]. (35) Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ο εν λόγω εμπειρογνώμονας διεξήγαγε σειρά ερευνών, οι οποίες περιγράφονται στην έκθεση που υπέβαλε, και έλαβε τη γραπτή κατάθεση του μάρτυρα [παρλειπόμενα] στις 10 Ιανουαρίου 2011 [παρλειπόμενα] [παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως και στοιχεία ταυτότητας του μάρτυρα]. (36) Αργότερα, στις 31 Ιανουαρίου 2011, ο ίδιος εμπειρογνώμονας έλαβε τη γραπτή κατάθεση του μάρτυρα [παρλειπόμενα] [παραπομπή στον φάκελο της υποθέσεως και στοιχεία ταυτότητας του μάρτυρα]. (37) Σύμφωνα με τον ίδιο εμπειρογνώμονα, «αποδείχθηκε» ότι ο Γάλλος λουόμενος βρισκόταν, κατά τη στιγμή του ατυχήματος, πέρα από τους σημαντήρες που σηματοδοτούσαν τον διάυλο ναυσιπλοΐας· ότι το ατύχημα συνέβη τη στιγμή που ο λουόμενος κολυμπούσε εκτός της συνήθους περιοχής κολύμβησης, δηλαδή εκτός της περιοχής κολύμβησης και σε μια περιοχή μακριά από την ακτή (πάνω από 300 μέτρα), σε σημείο όπου το σκάφος μπορούσε να πλευσει. (38) Ο εμπειρογνώμονας δήλωσε

περαιτέρω ότι, κατά τη στιγμή του ατυχήματος, ο Γάλλος κολυμβητής φορούσε γυαλιά κατάδυσης (μάσκα), αναπνευστήρα και βατραχοπέδιλα και δεν χρησιμοποιούσε σημαντήρα [παραιρειπόμενα]. (39) [παραιρειπόμενα] [αναπαραγωγή γραπτής δηλώσεως μάρτυρα που δίνει κάποιες λεπτομέρειες για το ατύχημα].

Δεν έχει αποδειχθεί ότι: **I.** Ο προαναφερόμενος Γάλλος λουόμενος, ο οποίος έκανε κατάδυση, έγινε ορατός μόνο όταν αναδύθηκε στην επιφάνεια και δεν είχε εκπέμψει κανένα προειδοποιητικό σήμα πριν συμβεί το εν λόγω ατύχημα. **II.** Αμέσως μετά το ατύχημα, ο ασφαλισμένος [παραιρειπόμενα] παρείχε κάθε δυνατή βοήθεια στον Γάλλο λουόμενο. **III.** Η σύγκρουση συνέβη όταν το σκάφος [παραιρειπόμενα] βρισκόταν μακριά από την ακτή και σε περιοχή που προορίζεται αποκλειστικά για την πλεύση σκαφών. **IV.** Ο Γάλλος κολυμβητής βρισκόταν, κατά τη στιγμή του ατυχήματος, πέρα από τους σημαντήρες που οριοθετούν τον διάυλο ναυσιπλοΐας. **V.** Το ατύχημα συνέβη όταν ο εν λόγω λουόμενος κολυμπούσε εκτός της συνήθους περιοχής κολύμβησης, δηλαδή σε περιοχή που απέχει περισσότερο από 300 μέτρα από την ακτή (από την παραλία), **VI.** [...] όπου το εν λόγω σκάφος θα μπορούσε να πλέει χωρίς περιορισμούς.

B. Επί της ουσίας της εφέσεως

1. Σύνοψη της διαφοράς

Μετά το ατύχημα που έλαβε χώρα στην παραλία Αινοί στις 4 Αυγούστου 2010, στο οποίο ενεπλάκη ένας λουόμενος, Γάλλος πολίτης, και ένα πορτογαλικό σκάφος, ασφαλισμένο στην εναγομένη, το ενάγον, οντότητα αναγνωρισμένη από το γαλλικό δίκαιο για τον σκοπό αυτόν, κατέβαλε στο θύμα το συνολικό ποσό των 229 480,73 ευρώ, ως αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη λόγω του ατυχήματος.

Ισχυριζόμενο ότι το ατύχημα οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του χειριστή και ιδιοκτήτη του σκάφους, το ενάγον ασκεί εν προκειμένω αγωγή αποζημιώσεως κατά της εναγομένης για την άδικη πράξη του ασφαλισμένου, ζητώντας το ποσό που κατέβαλε στον παθόντα, σύμφωνα με τις διατάξεις του γαλλικού δικαίου, τις οποίες θεωρεί εφαρμοστέες δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, Ρώμη II.

Η εναγομένη, μολονότι αναγνωρίζει την πρόκληση του εν λόγω ατυχήματος και την ύπαρξη της συμβάσεως ναυτικής ασφαλίσεως που είχε συνάψει με τον ιδιοκτήτη του πλοίου, αντιτάχθηκε εξαρχής² στην αξίωση του ενάγοντος με την αιτιολογία ότι η αναγωγική αξίωση έχει παραγραφεί, σύμφωνα με το άρθρο 498,

² Καθόσον αφορά τη συγκεκριμένη υπόθεση, έγινε δεκτή η ένσταση αναρμοδιότητας του πολιτικού δικαστηρίου και το ναυτοδικείο κρίθηκε αρμόδιο να επιληφθεί της διαφοράς.

παράγραφος 1, του πορτογαλικού αστικού κώδικα, το οποίο εφαρμόζεται στην παρούσα περίπτωση σύμφωνα με το άρθρο 45 του αστικού κώδικα.

Το ενάγον, αντιτιθέμενο στην εφαρμογή του πορτογαλικού δικαίου, αντέτεινε ότι, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 4[9]8, παράγραφος 3, του αστικού κώδικα, η προθεσμία παραγραφής που ξεκινά από την ημερομηνία της τελευταίας καταβολής προς τον ζημιωθέντα δεν έχει παρέλθει.

Με την απόφασή του, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, βάσει των αποδειχθέντων πραγματικών περιστατικών, έκρινε ότι η ένσταση παραγραφής της αξιώσεως του ενάγοντος πρέπει να γίνει δεκτή σύμφωνα με το άρθρο 498, παράγραφος 1, του πορτογαλικού αστικού κώδικα και απάλλαξε την εναγομένη.

Η έφεση βάλλει κατά της ενστάσεως που έγινε δεκτή, η οποία συνεπάγεται την απόσβεση του αιτούμενου δικαιώματος, οι αντικειμενικές προϋποθέσεις του οποίου δεν αμφισβητούνται, και επομένως ο ισχυρισμός του εκκαλούντος επικεντρώνεται αυστηρά στο νομικό σφάλμα της αποφάσεως.

2. Εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Η κρινόμενη από τα επιληφθέντα εθνικά δικαστήρια υπόθεση έχει διασυνοριακό χαρακτήρα και βασίζεται σε μια πολυσύνθετη αιτία διαφοράς που σχετίζεται με την αδικοπρακτική ευθύνη· συγκεκριμένα, η Πορτογαλία είναι ο τόπος του ατυχήματος, του σκάφους και του φερόμενου ως υπεύθυνου πλοιοκτήτη· το θύμα έχει γαλλική ιθαγένεια και κατοικεί στη Γαλλία· το ενάγον αποτελεί οντότητα συσταθείσα βάσει του γαλλικού δικαίου και διεπόμενη από αυτό, η οποία ενάγει τον ασφαλιστή του ιδιοκτήτη του σκάφους, υποκαθιστάμενη στη θέση του ζημιωθέντος, τον οποίο αποζημίωσε για τη ζημία που υπέστη.

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εξετάζοντας το προδικαστικό αυτό ζήτημα, κατέληξε, συνοπτικά, στο συμπέρασμα ότι το πορτογαλικό δίκαιο είναι το εφαρμοστέο για την επίλυση της διαφοράς, ιδίως ενόψει της φύσεως του αξιούμενου δικαιώματος από πλευράς ενάγοντος και των κανόνων παραγραφής. Εφαρμόζοντας το πορτογαλικό δίκαιο, έκρινε ότι το αξιούμενο δικαίωμα είχε παραγραφεί, διότι ότι είχαν παρέλθει περισσότερα από τρία έτη από την ημερομηνία του ατυχήματος, σύμφωνα με το άρθρο 498, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα, και, δεδομένου ότι το ενάγον έχει υποκατασταθεί στο δικαίωμα του ζημιωθέντος προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη, δεν μπορεί να επωφεληθεί από τη νέα προθεσμία που αφορά το δικαίωμα αναγωγής του ασφαλιστή, η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 2· έκρινε επίσης ότι το ενάγον δεν μπορεί να επικαλεσθεί υπέρ του τη μεγαλύτερη προθεσμία παραγραφής που αφορά την κίνηση της ποινικής διαδικασίας σχετικά με την παράνομη πράξη, η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 3 της εν λόγω διατάξεως, καθότι ο ζημιωθείς δεν κίνησε ποινική διαδικασία και δεν άσκησε ξεχωριστή αστική αγωγή.

Το εκκαλούν, το οποίο δεν διαφωνεί με τη διαπίστωση περί της υποκαταστάσεώς του στο δικαίωμα του ζημιωθέντος έναντι της εναγομένης, ασφαλίστριας του πλοίου, υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι το γαλλικό δίκαιο είναι εφαρμοστέο στην

προκειμένη περίπτωση, επικαλούμενο τις διατάξεις του άρθρου 19 του κανονισμού Ρώμη II.

Υποστηρίζει, επομένως, ότι, κατ' εφαρμογή του γαλλικού δικαίου, και ιδίως του άρθρου 706, παράγραφος 11, του γαλλικού κώδικα ποινικής δικονομίας, του άρθρου L-422, παράγραφος 1, του Code des Assurances (ασφαλιστικού κώδικα) και του άρθρου 2270 του γαλλικού αστικού κώδικα, η προθεσμία παραγραφής για την άσκηση της αξιώσεως επιστροφής της αποζημιώσεως που καταβλήθηκε στον ζημιωθέντα δεν έχει παρέλθει και ότι η εκδοθείσα απόφαση πρέπει, επομένως, να εξαφανισθεί.

Quid juris?

Τα πραγματικά περιστατικά υποδηλώνουν σύγκρουση νόμων μεταξύ δύο κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγος για τον οποίον το εφαρμοστέο δίκαιο στην εξωσυμβατική αστική (και εμπορική) ευθύνη, η οποία πρέπει να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει τη βλάβη της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας, θα καθορισθεί, καταρχήν, από τον κανονισμό Ρώμη II [κανονισμός (ΕΚ) 864/2007, της 11ης Ιουλίου 2007], σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφος 1 αυτού³, ο οποίος είναι άμεσα εφαρμοστέος στην εσωτερική έννομη τάξη σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 3, του Συντάγματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Η λύση που προβλέπει το πορτογαλικό δίκαιο αναφορικά με την επίλυση των συγκρούσεων εσωτερικού χαρακτήρα δεν είναι κατ' αρχήν εφαρμόσιμη στους κανόνες συγκρούσεως υπερεθνικού χαρακτήρα.

Μολονότι αναγνωρίζεται η ύπαρξη κάποιου είδους θεωρητικής διαμάχης στον τομέα των προδικαστικών ερωτημάτων που άπτονται του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, π.χ. σχετικά με το αν ο κανονισμός «Ρώμη II» επιβάλλει ή όχι δευτερεύοντα συνδεδετικά στοιχεία (για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου), σε βάρος των συνδεδετικών στοιχείων που προβλέπονται αυτοτελώς από τους κανόνες συγκρούσεως της *lex fori*, τούτο δεν έχει σημασία για την έκδοση αποφάσεως στην παρούσα υπόθεση⁴.

Όσον αφορά την ελευθερία επιλογής δικαίου, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 14 του κανονισμού Ρώμη II, ούτε αυτή είναι δυνατή στην παρούσα υπόθεση, δεδομένου ότι, αφ' ης στιγμής η παράνομη πράξη/ατύχημα έλαβε χώρα σε πορτογαλικό έδαφος, το άρθρο 4, παράγραφοι 1, 2 και 3 του εν λόγω κανονισμού και το άρθρο 45, παράγραφος 1, του πορτογαλικού αστικού κώδικα, επιβάλλουν την εφαρμογή του πορτογαλικού δικαίου.

³ Με βάση την παραδοχή ότι δεν υφίσταται άλλη διεθνής σύμβαση σε σχέση με το επίμαχο ζήτημα στην οποία η Γαλλία ή η Πορτογαλία είναι συμβαλλόμενα μέρη.

⁴ [παραλειπόμενα].

Ομοίως, η διαφορά δεν μπορεί να επιλυθεί με την εφαρμογή της λύσεως του «ευνοϊκότερου δικαίου», καθώς είναι σαφές ότι εν προκειμένω δεν βρισκόμαστε ενώπιον μίας ευθείας αγωγής του ζημιωθέντος από το ατύχημα στρεφόμενης κατά του ασφαλιστή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του κανονισμού, η οποία θα δικαιολογούσε μία ερμηνεία του εφαρμοστέου δικαίου βασιζόμενη στην επικράτηση του κυρίαρχου συστημικού στοιχείου της προστασίας του ζημιωθέντος, δηλαδή βάσει της αρχής του ευνοϊκότερου δικαίου προς τον σκοπό παροχής της δέουσας προστασίας έναντι του ασφαλιστή⁵.

Όπως εξηγεί ο Moutinho de Almeida σε ένα σχόλιο αναφορικά με τον κανονισμό Ρώμη II, «οι τρόποι αποσβέσεως των ενοχών είναι η αντίστοιχη εκπλήρωση και η αποζημίωση ή ο θάνατος του υποχρέου και, όσον αφορά την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν εφαρμόζεται η αρχή του ευνοϊκότερου δικαίου»⁶.

Τέλος, το πορτογαλικό δίκαιο προβλέπει την προστασία του υποκαθισταμένου και η εναγομένη αποδέχθηκε το δικονομικό και ουσιαστικό δικαίωμα του ενάγοντος να αξιώσει το ποσό που κατέβαλε στον παθόντα για το ατύχημα στην παραλία Αινοί, το οποίο φέρεται να έλαβε χώρα λόγω αποκλειστικής υπαιτιότητας του πλοιοκτήτη και του πληρώματος του εμπλεκόμενου και ασφαλισμένου από την εναγομένη πλοίου.

Η ένσταση της εναγομένης ερείδεται αποκλειστικά στην παραγραφή της αξιώσεως αποζημίωσης σύμφωνα με το πορτογαλικό δίκαιο.

Τούτου λεχθέντος, όσον αφορά τις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν εξ αδικοπραξίας ή κινδύνου, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη II προβλέπει ως γενικό κανόνα ότι το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας όπου επήλθε η ζημία.

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του νόμου, το άρθρο 15, στοιχείο η', ορίζει ότι αυτό περιλαμβάνει «τους διάφορους τρόπους απόσβεσης των ενοχών καθώς και τους κανόνες παραγραφών και αποσβεστικών προθεσμιών, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων σχετικά με την έναρξη της παραγραφής ή αποσβεστικής προθεσμίας και τη διακοπή ή την αναστολή τους».

Δεδομένου ότι το γενεσιουργό της αξιώσεως ατύχημα έλαβε χώρα στην Πορτογαλία, η ανωτέρω διάταξη απαιτεί την εφαρμογή του πορτογαλικού δικαίου στην εν λόγω περίπτωση, ιδίως όσον αφορά την αμφισβητούμενη προθεσμία παραγραφής της αξιώσεως του ενάγοντος.

Παράλληλα, το άρθρο 19 του κανονισμού Ρώμη II, υπό τον τίτλο «Υποκατάσταση», προβλέπει τα εξής: «Σε περίπτωση που ένα πρόσωπο (“δανειστής”) έχει αξίωση βασιζόμενη σε εξωσυμβατική ενοχή έναντι άλλου

⁵ [παραλειπόμενα].

⁶ Στο *O Regulamento Roma II*, 2107, [Εκδ.] Principia, σ.164

προσώπου (“οφειλέτης”), και ένας τρίτος έχει την υποχρέωση να ικανοποιήσει τον δανειστή, ή τον έχει όντως ικανοποιήσει εκπληρώνοντας την υποχρέωση αυτή, το εφαρμοστέο σ’ αυτή την υποχρέωση του τρίτου δίκαιο καθορίζει εάν και σε ποιο βαθμό αυτός ο τρίτος δικαιούται να ασκήσει τα δικαιώματα που έχει ο δανειστής κατά του οφειλέτη σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη σχέση τους».

Κατόπιν παραθέσεως των στοιχείων του προβλήματος, τίθεται το ερώτημα αν το άρθρο 19 του κανονισμού Ρώμη II αποσκοπεί στο να εξασφαλίσει στον τρίτο, ο οποίος προέβη σε καταβολή προς τον ζημιωθέντα, τη δυνατότητα εφαρμογής του δικαίου που διέπει την (εσωτερική) σχέση στο πλαίσιο της υποκατάστασης και σε ποιο βαθμό μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα έναντι του υπαιτίου και υποχρέου στην εξωσυμβατική σχέση, δηλαδή αν το δίκαιο του «τρίτου» οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του στον καθορισμό των προϋποθέσεων ασκήσεως της αναγωγικής αξιώσεως. Εναλλακτικά, αν το δίκαιο του τρίτου που υποκαθίσταται στη θέση του ζημιωθέντος είναι επίσης εφαρμοστέο όσον αφορά τους κανόνες παραγραφής της αξιώσεως, την οποία επικαλείται ο ασφαλιστής του ζημιώσαντος, υπερισχύοντας εν προκειμένω έναντι της διατάξεως του άρθρου 15, στοιχείο η’ και του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη II.

Με άλλα λόγια, είναι αναγκαίο να διευκρινισθεί αν το άρθρο 19 του κανονισμού Ρώμη II πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, εφόσον το δικαίωμα αποζημιώσεως για παράνομη πράξη ασκήθηκε από το πρόσωπο που υποκαθίσταται στη θέση του ζημιωθέντος, εν προκειμένω του ενάγοντος, εφαρμόζεται το εθνικό δίκαιο του τρίτου αυτού, ο οποίος δεν είναι μέρος της εξωσυμβατικής σχέσης, εν προκειμένω το γαλλικό δίκαιο, ή αν η εν λόγω διάταξη αναφέρεται μόνον στο περιεχόμενο των λόγων και των προϋποθέσεων της υποκαταστάσεως και εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 15, στοιχείο η’, πρώην άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού όσον αφορά τους κανόνες που διέπουν την παραγραφή, δεδομένου ότι το ζήτημα δεν αφορά πλέον αποκλειστικά τη σχέση μεταξύ «τρίτου» και δανειστή αλλά και, εντός των ουσιαστικών ορίων της ασκήσεως του δικαιώματος αποζημιώσεως από πλευράς του ζημιωθέντος, την εξωσυμβατική σχέση.

Δεδομένης αυτής της εύλογης αμφιβολίας ως προς την ερμηνεία και την εφαρμογή του νομικού πλαισίου του κανονισμού Ρώμη II, η οποία ασκεί ουσιώδη επιρροή ως προς την οριστική επίλυση της διαφοράς μεταξύ των διαδίκων, και ιδίως την εξέταση του αντικειμένου της εφέσεως, είναι αναγκαίο να υποβληθεί αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να αποφευχθούν αποκλίσεις στην ερμηνεία του εν λόγω κοινοτικού δικαίου.

3. Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Σύμφωνα με το άρθρο 65, στοιχείο β’, της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η Κοινότητα θεσπίζει μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις, ιδίως μέτρα που προωθούν τη

συμβατότητα των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και τη διεθνή δικαιοδοσία.

Η προδικαστική παραπομπή αποσκοπεί στην επίτευξη του διττού στόχου να αποτελέσει μέσο διασφάλισης της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ρόλου των εθνικών δικαστηρίων ως κοινών δικαστηρίων του ευρωπαϊκού δικαίου, προκειμένου να διασφαλιστεί η νομική ισότητα όλων των ευρωπαίων πολιτών⁷.

Είναι σημαντικό να σημειωθούν εν προκειμένω οι διατάξεις του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου σχετικά με τα θέματα αυτά.

Σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, στοιχείο β', της Συνθήκης της Λισσαβώνας, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδίδει απόφαση [παραλειπόμενα] [πράττει] εν λόγω άρθρου].

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης «το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις: [...] β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης». Επιπλέον, «όταν ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, το εν λόγω δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί του ζητήματος, εφόσον κρίνει ότι η έκδοση απόφασης επί του ζητήματος είναι αναγκαία για να μπορέσει να αποφανθεί».

Στην προκειμένη περίπτωση, το αμφισβητούμενο ζήτημα αφορά την εφαρμογή του γαλλικού ή του πορτογαλικού εθνικού δικαίου όσον αφορά την παραγραφή και τον υπολογισμό της προθεσμίας παραγραφής της αξιώσεως αποζημίωσης λόγω αστικής ευθύνης για αδικοπραξία που έλαβε χώρα στην Πορτογαλία και στην οποία το θύμα και ο υποκαθιστάμενος που ενάγει τον ασφαλιστή έχουν γαλλική ιθαγένεια.

Το Πρόγραμμα της Χάγης, το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 2004, κάλεσε τα κράτη μέλη να συνεχίσουν δυναμικά τις εργασίες σχετικά με τους κανόνες περί συγκρούσεως νόμων όσον αφορά εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II)⁸.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση που εκδικάζεται ενώπιον του πορτογαλικού δικαστηρίου, τίθεται ζήτημα ερμηνείας του άρθρου 19, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1 και 15, στοιχείο η', του κανονισμού Ρώμη II, το οποίο είναι καθοριστικής σημασίας για την εφαρμογή του πορτογαλικού ή του γαλλικού δικαίου όσον αφορά τους κανόνες παραγραφής της αξιώσεως και τον τρόπο

⁷ [παραλειπόμενα].

⁸ Βασικός σκοπός του κανονισμού Ρώμη II είναι να συμβάλει στην ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

υπολογισμού της προθεσμίας, γεγονός που οδηγεί σε διαφορετικές προσεγγίσεις για την επίλυση της διαφοράς.

Εξάλλου, λαμβανομένης υπόψη της εθνικής νομολογίας και της νομολογίας του Δικαστηρίου, κρίνεται ότι η πολυπλοκότητα της εξετάσεως του επίμαχου ζητήματος περιλαμβάνει το ζήτημα που έχει ανακύψει, με αποτέλεσμα να εξακολουθεί να υφίσταται η δυσκολία ερμηνείας των προαναφερθέντων κανόνων του κανονισμού Ρώμη II.

Επομένως, η ανάγκη υποβολής προδικαστικού ερωτήματος δικαιολογείται στην προκειμένη περίπτωση.

Συνοπτικά, τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως έχουν ως εξής:

- Ένα ατύχημα έλαβε χώρα στην Πορτογαλία μεταξύ ενός Γάλλου λουομένου και ενός πορτογαλικού σκάφους αναψυχής.
- Ο λουόμενος και ζημιωθείς από το ατύχημα άσκησε αγωγή ενώπιον γαλλικού δικαστηρίου κατά φορέα που έχει συσταθεί βάσει του γαλλικού δικαίου για τον σκοπό αυτόν και αποζημιώθηκε για τη ζημία που υπέστη λόγω του ατυχήματος.
- Ο γαλλικός φορέας άσκησε αγωγή κατά του ασφαλιστή του πλοίου στην παρούσα διαδικασία, ζητώντας την επιστροφή του καταβληθέντος ποσού και επικαλούμενος την υποκατάστασή του στη θέση του θύματος.
- Ο ασφαλιστής αποδέχεται τη νομική θέση του υποκαθισταμένου, ωστόσο υποβάλλει ένσταση παραγραφή της αξιώσεως αποζημιώσεως σύμφωνα με το πορτογαλικό δίκαιο.

Υποβάλλεται το ακόλουθο ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Το εφαρμοστέο δίκαιο για τους κανόνες παραγραφής της αξίωσης αποζημιώσεως είναι το δίκαιο του τόπου επέλευσης του ατυχήματος (πορτογαλικό δίκαιο), σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, και 15, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2007, ή, δεδομένου ότι έλαβε χώρα υποκατάσταση, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το «δίκαιο του τρίτου» που υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ζημιωθέντος (γαλλικό δίκαιο), σύμφωνα με το άρθρο 19 του εν λόγω κανονισμού;

III. ΑΠΟΦΑΣΗ

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το παρόν δικαστήριο:

- α) Αναστέλλει την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας της εφέσεως.
- β) Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο ερώτημα: Το εφαρμοστέο δίκαιο για τους κανόνες παραγραφής της αξίωσης

αποζημίωσης είναι το δίκαιο του τόπου επέλευσης του ατυχήματος (πορτογαλικό δίκαιο), σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, και 15, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2007, ή, σε περίπτωση υποκατάστασης, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το «δίκαιο του τρίτου» που υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ζημιωθέντος (γαλλικό δίκαιο), σύμφωνα με το άρθρο 19 του εν λόγω κανονισμού;

Αναστέλλεται η διαδικασία εν αναμονή της οριστικής απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αίτηση προδικαστικής απόφασης πρέπει να εξετασθεί σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στις συστάσεις προς τα εθνικά δικαστήρια σχετικά με τις αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων. Μόλις επιβεβαιωθεί η παραλαβή της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης, η γραμματεία θα ζητεί πληροφορίες σχετικά με την πορεία της σε τριμηνιαία βάση.

Δεν προκύπτουν έξοδα.

Λισσαβόνα, 5 Απριλίου 2022